

Nr 193.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående medel till försök m. m. med olika slag av gördelkonstruktioner å artilleriprojektiler; given Stockholms slott den 20 februari 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att till försök m. m. med olika slag av gördelkonstruktioner å artilleriprojektiler må användas en å det av 1905 års lagtima riksdag beviljade anslaget till fortsättande av arbetena å rikets kustbefästningar uppkommen behållning av 13,425 kronor 51 öre.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Erik Palmstierna.

*Utdrag av protokollet över sjöförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 20 februari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet friherre Palmstierna anförde härefter följande.

Marinförvalt-
ningens skri-
velse den 28
november
1919.

I skrivelse den 28 november 1919 har marinförvaltningen erinrat, att strävandena att uppnå stor skottvidd för artilleripjäser under världskriget vunnit särskild uppmärksamhet. Så hade — anförde marinförvaltningen vidare — de förut allmänt använda formerna å artilleriprojektilernas gördlar ur denna synpunkt ej visat sig lämpliga, och hade olägenheterna av dessa gördlar särskilt framträtt vid skjutning med höga elevationer och stora utgångshastigheter. Vid i Amerika verkställda försök hade framgått, att man enbart genom en ändring av gördelprofilen under vissa omständigheter kunnat vinna ända till 30 % av skottvidden, varjämte träffsannolikheten samtidigt väsentligt förbättrats. Marinförvaltningen ansåge, att försök i denna riktning borde komma till utförande även inom den svenska marinen, helst som det syntes möjligt att genom användande av ändrad gördelprofil kunna icke blott öka skottvidden, utan

även nedbringa slitningen av eldrören och således öka dessas livslängd. Härigenom skulle kostnaderna för utbyte av förslitna kärnrör kunna minskas.

Kostnaderna för erforderliga skjutförsök och i samband därmed stående åtgärder kunde ej bestridas av till marinförvaltningens förfogande stående medel. Emellertid hade å den del, 386,450 kronor, av ett utav 1905 års lagtima riksdag till fortsättande av arbetena å rikets kustbefästningar beviljat anslag av 2,887,500 kronor, som anvisats på extra stat för år 1908, uppstått en behållning av 13,425 kronor 51 öre. Med nämnda belopp, 386,450 kronor, hade bland annat avsetts att täcka kostnader för bestyckning och eldledningsanordningar inom Karlskrona och Älvsborgs fästningar.

Den sålunda uppkomna behållningen å oförmälda anslag syntes icke vidare vara för därmed ursprungligen avsett ändamål oundgängligen behöfelig. Förbättrande av och utvinnande av större eldkraft ur bestyckningen torde emellertid enligt marinförvaltningens förmenande jämväl kunna hänföras till sådant ändamål, för vilket anslaget vore avsett. För undvikande av ovisshet i detta avseende syntes det dock riktigast, att riksdagens uttryckliga medgivande inhämtades för behållningens användande i nu angivet syfte.

På grund härav och då det vore önskvärt, att de ifrågasatta försöken igångsattes snarast möjligt, har marinförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att oförmälda behållning, 13,425 kronor 51 öre, måtte få användas till försök och åtgärder i syfte att utvinna ökad eldkraft hos artilleriet å rikets kustfästningar.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (fjärde huvudtiteln, avdelningen sjöförsvaret, sid. 7) anförde jag vid anmälan av marinförvaltningens oförmälda skrivelse, att jag ansåge nämnda behållning böra tills vidare reserveras för det av ämbetsverket angivna ändamålet.

Statsverks-
propositionen
till 1920 års
riksdag.

I likhet med marinförvaltningen anser jag det vara av stor vikt att, med tillämpning av de under världskriget vunna erfarenheterna, praktiska försök komma till utförande i syfte att utröna möjligheten att öka artilleripjäasernas skottvidd. I sådant avseende har Kungl. Maj:t, på min hemställan, i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (fjärde huvudtiteln, avdelningen sjöförsvaret, punkt 54) föreslagit riksdagen medgiva, att till försök med långspetsade projektiler finge användas ett belopp av 25,000 kronor av de å vissa reservationsanslag uppkomna be-

Departements-
chefens
yttrande.

hållningar å tillhopa 412,630 kronor, som ansetts böra efter riksdagens medgivande tagas i anspråk för andra än med ifrågavarande anslag avsedda anskaffningar och arbeten för sjöförsvaret. Därvid uttalade jag (hemlig promemoria till nämnda statsverksproposition, sid. 21) bland annat, att det syntes mig med hänsyn till den nu pågående revisionen av försvarsväsendet vara av vikt, att sådana försök med långspetsade projektiler, vilka redan igångsatts, bleve slutförda, samt att resultatet av dessa försök kunde bliva av betydelse för bedömandet av frågan om olika artilleripjäasers effektivitet och därmed sammanhängande försvarsproblem.

Genom de nu ifrågasatta försöken med olika slag av gördelkonstruktioner, vartill skulle användas den uppkomna behållningen, 13,425 kronor 51 öre, å det utav 1905 års lagtima riksdag till fortsättande av arbetena å rikets kustbefästningar beviljade anslaget, avses att vinna samma ändamål som medelst försöken med långspetsade projektiler, nämligen att öka artilleripjäasernas skottvidd. Då det synes mig erforderligt och lämpligt att även på denna väg — genom försök m. m. med gördelkonstruktioner — söka ernå ifrågavarande syfte, anser jag mig böra tillstyrka, att omförmälda behållning må för sagda ändamål användas. Härtill lärer riksdagens medgivande böra inhämtas.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att till försök m. m. med olika slag av gördelkonstruktioner å artilleriprojektiler må användas förenämnda, å det av 1905 års lagtima riksdag beviljade anslaget till fortsättande av arbetena å rikets kustbefästningar uppkomna behållning av 13,425 kronor 51 öre.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Henning Öhman.